

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 3ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1960

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΠΑΝΑΓ. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΓΓΕΛΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ὁ Πρόεδρος ἀρχομένης τῆς συνεδρίας ἀγγέλλει τὸν θάνατον τῇ 22α Ὀκτωβρίου ἐ.ξ. τοῦ ἐπιτίμου μέλους τῆς Ἀκαδημίας **Δημητρίου Μητροπούλου**. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ μνημοσύνου λόγου ἐτηρήθη ἐνὸς λεπτοῦ σιγῆς.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ Πρόεδρος κ. **Παν. Μπρατσιώτης** παρουσιάζει τὸ βιβλίον τοῦ κ. Χρ. ἤστου Σολομωνίδου: *Ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης*, Ἀθήναι 1960 καὶ λέγει περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ τὰ ἑξῆς.

Εἶναι παρήγορον, ὅτι ἡ πολύκλαυστος ἑλληνικὴ Σμύρνη, μετὰ τὴν ἀνεκδιήγητον καταστροφὴν τῆς, εἶχε τοῦλάχιστον καὶ μίαν καλὴν τύχην, νὰ εὔρη τὸν ἄξιον ἀφηγητὴν καὶ ὑμνητὴν τῆς παλαιότερας καὶ τελευταίας τῆς ἱστορίας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς τέκνου, τοῦ κ. Χρ. Σολομωνίδου, ὁ ὁποῖος εἰς σειρὰν λαμπρῶν δημοσιευμάτων του, ὅπως εἶναι τὰ: «Ὑμνος καὶ θρῆνος τῆς Σμύρνης», «Ἰωνικὴ ποίηση Α'», «Ἡ δημοσιογραφία τῆς Σμύρνης», καὶ τὰ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας βραβευθέντα ἔργα του: «Στὶς ὄχθες τοῦ Μέλῃ», «Τὸ θέατρο στὴ Σμύρνη» καὶ «Ἡ ἰατρικὴ στὴ Σμύρνη», περιέγραψεν ὑπὸ μορφήν λογοτεχνικὴν ὄχι μόνον μὲ πολλὴν στοργὴν καὶ χάριν, ἀλλὰ καὶ μὲ βαθεῖαν γνῶσιν προσώπων καὶ πραγμάτων διαφόρους πλευρὰς τῆς κοινωνικῆς, καλλιτεχνικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ζωῆς τῆς περιψύστου γενετῆρας του. Καὶ τώρα ἔρχεται εἰς τὸ κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος κυκλοφορῆσαν περισπούδαστον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης», ἐκ σελίδων 380, νὰ μᾶς φιλοτεχνήσῃ, πάλιν ὑπὸ λογοτεχνικὴν μορφήν καὶ μὲ πολ-

λήν χάριν, εικόνα ἐμπεριστατωμένην τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς πόλεως ἐν τῇ ἱστορικῇ της ἐξελίξει μέχρι τῆς καταστροφῆς αὐτῆς. Τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἔχω σήμερον τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι προῖον μελέτης πολλῆς καὶ ποικίλων παλαιῶν καὶ νεωτέρων βοθημάτων, ἑλληνικῶν καὶ ξένων, καὶ στηρίζεται καὶ ἐπὶ τῶν προσωπικῶν ἀναμνήσεων τοῦ συγγραφέως, ὡς καὶ ἐπὶ πολλῶν προφορικῶν παραδόσεων, μάλιστα τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς του, κοσμεῖται δὲ καὶ διὰ 91 εἰκόνων, εἶναι διηρημένον εἰς 20 κεφάλαια καὶ ἐφωδιασμένον μὲ τὰ ἀπαιτούμενα εὐρετήρια.

Ἐν τῷ Α΄ κεφαλαίῳ παρέχεται σύνοψις τῆς ἱστορίας τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης, τὴν ὁποίαν ἐκόσμησε πλείας διαπρεπῶν ἱεραρχῶν καὶ ἐπότισαν μὲ τὸ ἱερόν των αἶμα, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ δύο ἐνδοξότατοι ἐπίσκοποί της, ὁ ἅγιος Πολύκαρπος, ὁ μαθητὴς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου καὶ ὁ ἔθνομάρτυς ἄμα καὶ ἱερομάρτυς Χρυσόστομος. Ἐν τῷ Β΄ κεφαλαίῳ περιγράφονται τὰ χριστιανικὰ μνημεῖα καὶ κειμήλια, ἀπὸ δὲ τοῦ Γ΄ μέχρι τοῦ Ι΄ κεφ. οἱ ναοί, τὰ μετόχια, τὰ προσκυνήματα καὶ τὰ ἀγιάσματα τῆς πόλεως καὶ τῶν προαστίων αὐτῆς. Ἐν τῷ ΙΑ΄ κεφ. γίνεται λόγος περὶ τῶν ἱεραρχῶν τῆς Σμύρνης, 76 τὸν ἀριθμόν, ἀπὸ τοῦ α΄ αἰῶνος μέχρι τοῦ 1922, τοῦ συγγραφέως ἐκτεινομένου περισσότερον εἰς τὰς σπουδαιότερας μορφὰς τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου, τοῦ μετὰ ταῦτα οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, διατελέσαντος Μητροπολίτου Σμύρνης ἀπὸ 1785 - 1797, τοῦ ἐπίσης μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου, τοῦ Σεραφεῖμ, πανθέντος διὰ τὰς ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις του κατὰ τὴν εἰς Σμύρνην ἐπίσκεψιν τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὀθωνος, ἐν ἔτει 1833, τοῦ προτελευταίου Μητροπολίτου Βασιλείου (1885 - 1910) καὶ τοῦ θρυλικῆς Χρυσοστόμου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφιερῶνται 46 σελίδες, δονούμεναι ἀπὸ ἐντονώτατον πατριωτικὸν καὶ λογοτεχνικὸν παλμόν. Εἰς τὰς σελίδας ταύτας ἐκτίθεται ἡ φλογερὰ καὶ ἀτρόμητος θρησκευτικὴ, κοινωνικὴ καὶ ἐθνικὴ δρᾶσις τοῦ ἔθνομάρτυρος, ὅστις ἤδη ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν μετέβαινεν ἵνα ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντά του ὡς Μητροπολίτης Δράμας τὸ 1902 ὠραματίζετο «ἀκάνθινον στέφανον μάρτυρος ἱεράρχου» καὶ ἀφ' ἧς ἀνηγγέλθη εἰς αὐτὸν ἡ τιμητικὴ του μετάθεσις εἰς τὸν θρόνον «τῆς παγκάλου καὶ τῆς μαρτυρικῆς τῶν Σμυρναίων ἐκκλησίας», ὡς τὴν ἀπεκάλεσεν εἰς τὸ χαιρετιστήριον πρὸς τὸν λαόν της τηλεγράφημα, δὲν ἔπαυσε νὰ ἐμπνέεται ἀπὸ τοὺς ἐν τῇ Ἀποκαλύψει τοῦ Ἰωάννου λόγους τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης «γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς». Τὰ ἐπόμενα κεφάλαια ἀφιερῶνται εἰς τοὺς Σμυρναίους πατριάρχας καὶ ἁγίους, εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος τῆς Σμύρνης, εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς κηρύξεως τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἰς κατάστα-

σιν διωγμοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1890 καὶ 1914, εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ μητροπολιτικοῦ Μεγάρου, τῶν θρησκευτικῶν ἀδελφοτήτων καὶ σωματείων καὶ τοῦ ὀρθοδόξου νεκροταφείου τῆς Σμύρνης, ἔξ οὗ δὲν σφύζεται σήμερον τίποτε ἐκτὸς τῆς πύλης αὐτοῦ καὶ τοῦ ὁποίου ἡ περιγραφή κατακλείεται μὲ τοὺς ἐξῆς συγκινητικούς λόγους: «Τὸ αὐλο κεράκι τῆς στοργῆς μας θ' ἀνάβη ἀέναα μπρὸς στὸν κοινὸ τάφο τῶν προγόνων μας. Καὶ τὰ μυρίπνοα ἄνθη τῆς μνήμης μας ἄς σκορπίζονται εὐλαβικὰ στὸν ἱερώτατον τοῦτο χῶρο».

Εὐχόμεθα τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς Συμυριάδος τοῦ κ. Σολομωνίδη διὰ τῆς δημοσιεύσεως καὶ τῶν ἄλλων ἀνεκδότων του ἔργων περὶ τῆς ἑλληνικῆς Σμύρνης καὶ μάλιστα περὶ τοῦ γλωσσαρίου καὶ τῆς παιδείας αὐτῆς.

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Δημ. Φωκᾶς, παρουσιάζων τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κωνστ. Ἀλεξανδροῦ, *Ἡ ἀναβίωσις τῆς θαλασσίας μας δυνάμεως κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν*, Ἀθῆναι 1960, λέγει περὶ αὐτοῦ τὰ ἐξῆς.

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν τὸ νέον βιβλίον τοῦ ἑ.ἀ. ὑποναυάρχου κ. Κωνσταντίνου Ἀλεξανδροῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἡ ἀναβίωσις τῆς θαλασσίας μας δυνάμεως κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν*».

Ὁ συγγραφεὺς μὲ τὸ ἔργον του αὐτὸ ἐπεδίωξε νὰ συμπληρώσῃ τὸν κύκλον προηγουμένων συνθετικῶν μελετῶν του, ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς θαλασσίας δυνάμεως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, κατὰ τὴν Βυζαντινὴν Αυτοκρατορίαν καὶ κατὰ τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἀνεξαρτησίας. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο τελευταίων ἱστορικῶν σταθμῶν περίοδος τῆς Τουρκοκρατίας, ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τοῦ 1821, καθ' ἣν ἐσημειώθη ἡ ὑπὸ τὰ σκότη τῆς δουλείας καταπληκτικὴ ἀνάστασις τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ, προεκάλεσεν ἀνεκαθεν ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸν θαυμασμὸν τῆς Ἱστορίας.

Ὅπως ὀρθῶς τονίζει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸν πρόλογόν του, «πρόκειται περὶ φαινομένου μοναδικοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν λαῶν, ἡ ἐξέτασις τοῦ ὁποίου παρουσιάζει δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας πρωταρχικὸν ἐνδιαφέρον λόγῳ τῆς ἀποφασιστικῆς του ἐπιδράσεως εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς νεωτέρας καὶ τῆς συγχρόνου ἱστορίας μας».

Ἐνεκα τούτου τοῦ λόγου ἀκριβῶς πλεῖσται εἶναι αἱ σχετικαὶ πληροφορίαι αἱ ἐγκατεσπαρμέναι εἰς τὴν βιβλιογραφίαν τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἰδίᾳ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 17ου αἰῶνος.

Ὁ ναύαρχος Ἀλεξανδροῦς ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ νὰ ἐνημερώσῃ τὸν ἀναγνώστην καὶ ἐπὶ τοῦ θεάτρου τῶν κατὰ θάλασσαν Μεσογειακῶν συγκρούσεων ἀπὸ τῆς ἀλώσεως

καὶ ἐντεῦθεν ὡς καὶ ἐπὶ τῶν τύπων τῶν πλοίων τῶν ναυτικῶν ἐκείνων ἀγώνων ἀφιερώνει τὰ δύο πρῶτα κεφάλαια τοῦ βιβλίου του εἰς θέματα, θὰ ἔλεγα, ἀπώτερα καὶ ἔξω τοῦ πλαισίου πού διαγράφει ὁ τίτλος τοῦ ἔργου του. Διότι πράγματι οὔτε ἡ ἐξέλιξις τῶν ξένων ναυπηγήσεων πολεμικῶν πλοίων κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα οὔτε αἱ ναυτικαὶ ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν Μεσόγειον μεταξὺ Βενετῶν, Ρώσων, Γάλλων, Ἀγγλων, Ἰσπανῶν ἢ Τούρκων ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸ θέμα του ἢ ἐπέδρασαν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἀναβίωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ.

Περαιτέρω ὅμως ὁ συγγραφεὺς μὲ πολλὴν μεθοδικότητα συγκεντρώνει συνθετικῶς τὰς πληροφορίας τῶν παλαιότερων ἐρευνητῶν καὶ ἐξιστορεῖ μὲ δεξιότητα τὴν βαθμιαίαν συγκέντρωσιν τοῦ θαλασσοῦ ἐμπορίου εἰς Ἑλληνικὰς χεῖρας, τὰ τῆς πρώτης ναυτιλίας τῆς Ὑδρας, τῶν Σπετσῶν καὶ τῶν Ψαρῶν, τοῦ Μεσολογγίου καὶ τοῦ Γαλαξιδίου. Τονίζει, καὶ δικαίως, τὴν δρᾶσιν τοῦ Λάμπρου Κατσώνη, τὴν ἐπίδρασιν πού ἤσκησαν εἰς τὴν ἀναβίωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ ἡ συνθήκη τοῦ Κιουτσουκ - Καϊναρτζῆ, ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις, οἱ Ναπολεόντειοι πόλεμοι, οἱ ἀγῶνες πρὸς τοὺς πειρατὰς καὶ ὁ ἐξ αἰτίας τῶν ἀγώνων τούτων ἐξοπλισμὸς τῶν Ἑλληνικῶν σιτοκάραβων.

Ὁ συγγραφεὺς, ἐπιμελῶς ἐργασθεὶς, δὲν προσκομίζει μὲν νέα στοιχεῖα ἐξ ἀνεκδότων πηγῶν, ἠντλησεν ὅμως μὲ ἀκάματον προσπάθειαν ἀπὸ τὰς δυσπροσίτους σήμερον ἐργασίας τῶν προηγηθέντων μελετητῶν τὸ ἱστορικὸν ὕλικόν μὲ τὸ ὁποῖον συνεκρότησε τὸ βιβλίον του.

Καὶ ἡ ἀξιόλογος αὐτὴ συνθετικὴ ἐργασία παρέχει εἰς τὸν φιλόστορα ἀναγνώστην εὐληπτον, ἐκτενῆ καὶ ἀπληκρῖβωμένην ἐξιστόρησιν τῆς θαυμαστῆς πράγματι ἀναβιώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ μέσα εἰς τὴν σκοτεινὴν «νύκτα δουλείας, τὴν νύκτα αἰώνων» τοῦ Κάλβου.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ.— Τὰ ἐμβαδὰ τῶν ἡλιακῶν κηλίδων καὶ οἱ ἀριθμοὶ **Wolf**,
ὑπὸ Ἰωάνν. Ν. Ξανθάκη*.

Εἰς προηγουμένην ἐργασίαν μου [1] ἔδειξα ὅτι αἱ μέσαι τιμαὶ [A] τῶν ἡμερησίων ἐμβαδῶν τῶν ἡλιακῶν κηλίδων δι' ἕκαστον ἔτος δύνανται νὰ ἐκφρασθῶσιν ἀναλυτικῶς συναρτήσῃ τοῦ χρόνου ἀνόδου T_A ὡς ἀκολούθως.

$$(1a) \quad \begin{aligned} [A] &= [a_2 + b_2 (T_A - 5.6)^2] G_1(T_A) \text{ πρὸ τοῦ μεγίστου τῆς ἡλ. δραστηριότητος} \\ [A] &= [a_2 + b_2 (T_A - 5.6)^2] G_2(T_A) \text{ μετὰ τὸ μέγιστον} \quad \gg \quad \gg \end{aligned}$$

* JOHN XANTHAKIS, *The Sunspot Areas and the Wolf's Numbers.*